

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ.2547-2553 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้การสังเกตการณ์ (Observation) ของผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ในพื้นที่มาเข้าร่วมด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ ผู้วิจัยมีกลุ่มประชากรที่เป็นเป้าหมาย ภายในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีจำนวน 12 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอแม่ลาน อำเภอไม้แก่น อำเภอกะป้อ อำเภอทุ่งยางแดง และอำเภอมายอ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1.1 ข้าราชการที่รับผิดชอบงานศูนย์เยียวยาระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

1.1.2 ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำศาสนา ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

1.1.3 ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2.1 ข้าราชการที่รับผิดชอบงานศูนย์เยียวยาระดับจังหวัด อำเภอ ได้แก่ ว่าที่ ร.ต. เลิศเกียรติ วงศ์โพธิพันธ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี/กำกับดูแลงานช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจังหวัดปัตตานี, นายเอก ณัฐทิพชาติ หัวหน้าศูนย์เยียวยาจังหวัดปัตตานี และ

ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบงานช่วยเหลือเยียวาระดับอำเภอในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เลือกอำเภอละ 1 คน จำนวน 11 คน (อีกหนึ่งคนคือผู้วิจัยซึ่งรับผิดชอบงานช่วยเหลือเยียวาระดับอำเภอของอำเภอหนองจิก) รวมจำนวน 13 คน

1.2.2 ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำศาสนา ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เลือกอำเภอละ 1 คน จำนวน 12 คน

1.2.3 ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี จำนวน 2 คน คือ นางพวงเพชร หลีเจริญ ผู้ได้รับผลกระทบอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี (ประธานกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจังหวัดปัตตานี) และนายสุทิน จันทรศิริ ผู้ได้รับผลกระทบอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและพิการจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (ประธานศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาคนพิการตำบลยาบี)

รวมทั้งสิ้น 27 คน ซึ่งมีรายนามผู้ให้ข้อมูลและบทบาทความสำคัญของผู้ให้ข้อมูล ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง/ความสำคัญ
1. ว่าที่ ร.ต.เลิศเกียรติ วงศ์โพธิพันธ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี/กำกับดูแลงานช่วยเหลือเยียวฯ จังหวัดปัตตานี
2. นายเอก ณัฐทิพชาติ	หัวหน้าศูนย์เยียวฯผู้ได้รับผลกระทบฯจังหวัดปัตตานี
3. นางสาวนงครักย์ พวงจันทิก	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอเมืองปัตตานี)
4. นายคณพจน์ อีววังโส	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอโคกโพธิ์)
5. นายประสิทธิ์ พรหมพาหุล	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอแม่ลาน)
6. นายสมาน สีเคะ	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอยะรัง)
7. นายพีระศักดิ์ จอมคำ	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอมายอ)
8. นายสมนึก บัวขวัญ	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอทุ่งยางแดง)
9. นายอับดุลมานี๊ะ แมวาชะ	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอกะพ้อ)
10. นางสาวมุลละมุล จินโจ	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอสาบบุรี)
11. นายมังโซ หะยือแว	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอยะหริ่ง)
12. นายอารีย์ สีเคะ	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอปะนาเระ)
13. นายสุเรน ละใบกาเค็น	ปลัดอำเภอ (รับผิดชอบงานศูนย์เยียวฯอำเภอไม้แก่น)
14. นายหมามดี มะจะ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะนังดาลัม อำเภอสาบบุรี

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง/ความสำคัญ
15. นายคอซีย์ มามู	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์
16. นายอับดุลเลาะห์ เจ๊ะปอ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยาบี อำเภอหนองจิก
17. นายมะรอนิง จาโก	กำนันตันหยงลูลิ อำเภอเมืองปัตตานี
18. นายมะกะตา นูอิ	กำนันตำบลท่าไม้ อำเภอปะนาเระ
19. นายมะการัง หวัง	กำนันตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง
20. นายรอมลี คอเกาะ	ผู้ใหญ่บ้านจะรัง อำเภอยะหริ่ง
21. นายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ	ผู้ใหญ่บ้านไทรทอง อำเภอไม้แก่น
22. นายอุสมาน จูกอ	ผู้ใหญ่บ้านเมะมาวี อำเภอยะรัง
23. (ขอสงวนชื่อ สกุล)	โต๊ะอิหม่าม อำเภอแม่ลาน
24. (ขอสงวนชื่อ สกุล)	โต๊ะอิหม่าม อำเภอกะพ้อ
25. (ขอสงวนชื่อ สกุล)	โต๊ะอิหม่าม อำเภอมายอ
26. นางพวงเพชร หลีเจริญ	ผู้ได้รับผลกระทบอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี (ประธานกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจังหวัดปัตตานี)
27. นายสุทิน จันทรศิริ	ผู้ได้รับผลกระทบอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (ประธานศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาคนพิการตำบลยาบี)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ต่อข้าราชการที่รับผิดชอบงานศูนย์เชี่ยวชาญระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำศาสนา และผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยมีแนวทางสัมภาษณ์สอบถามความคิดเห็นผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมีโครงสร้าง เป็นการตั้งประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ล่วงหน้า กำหนดคำถามสำหรับแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดเพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักของกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมกับใช้ผู้ช่วยนักวิจัยช่วยดำเนินการสัมภาษณ์ให้ด้วย เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาอันเนื่องมาจากการสื่อสารที่ไม่เข้าใจกัน (ภาษาต่างกัน) สำหรับผู้นำศาสนาที่พูดภาษาไทยไม่ถนัด

คำถามสำหรับแบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย วันที่ เวลา สถานที่ สัมภาษณ์ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน ความเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเยยวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มีจำนวน 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 : ความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยยวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2553

1. การดำเนินยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือเยยวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ช่วยบรรเทาแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบ ในแต่ละด้านอย่างไร

- 1.1 ด้านการจัดระบบสวัสดิการ
- 1.2 ด้านความมั่นคงปลอดภัย
- 1.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน
- 1.4 ด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชน
- 1.5 ด้านการฟื้นฟูจิตใจ

2. การให้ความช่วยเหลือเยยวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม วางหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกระทรวงศึกษาธิการ โดยมอบหมายภารกิจแต่ละหน่วยงาน ท่านคิดว่าควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายอย่างไรบ้าง

3. ทศนคติของท่านต่อการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติในการช่วยเหลือเยยวยาผู้ได้รับผลกระทบ

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นต่อปัจจัยเกื้อหนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทางการเมืองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1. วิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันท่านคิดว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร

2. การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีความแตกต่างระหว่างผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนทั่วไปเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมืองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

3. สภาพแวดล้อมทางสังคม/ชุมชนของผู้ได้รับผลกระทบเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมือง ที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้นโยบายช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนำไปสู่ความสำเร็จ หรือไม่อย่างไร

ตอนที่ 3 : แนวทางการปรับปรุงแก้ไขนโยบายการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ.2547-2553 ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขนโยบาย วิธีปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งทำการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ได้แก่ ข้าราชการ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และผู้ได้รับผลกระทบฯ โดยผู้วิจัยในฐานะปลัดอำเภอซึ่งรับราชการในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และรับผิดชอบงานช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และเป็นปลัดอำเภอ ปฏิบัติหน้าที่ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลดาโต๊ะ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เหมาะสมและเพียงพอแก่การวิจัยยิ่งขึ้น

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่มีอยู่แล้วทั้งจากห้องสมุดและหน่วยงานราชการต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น มติคณะรัฐมนตรี นโยบาย โครงการ/แผนงาน คำสั่ง หนังสือราชการ บทความ รายงานวิชาการ เอกสารคำประกาศนโยบาย เอกสารการติดตามและประเมินผลนโยบายของทางราชการ และ

เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ข้อมูลที่ได้ออกมาจากเอกสารเป็นพื้นฐานของการวิจัยเบื้องต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนที่เป็นเอกสาร และส่วนที่เป็นผลจากการสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆ ตามข้อเท็จจริง โดยการวิเคราะห์ออกมาในรูปเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อนำไปสู่คำตอบที่ต้องการในการศึกษาและสรุปเพื่อตีความต่อไป

